

Notat

24-07-2025
Sags nr. 2025 - 6235
Akt. id. 25234158

Postboks 1015
3900 Nuuk
Tlf. (+299) 34 50 00
Fax (+299) 34 66 66
E-mail: pn@nanoq.gl
www.naalakkersuisut.gl

Om Grønlands efterlevelse af den valgfrie protokol til FNs handicapkonvention

Baggrund

Gennemgang af de enkelte artikler til Valgfri protokol af 13. december 2006 til konvention om rettigheder for personer med handicap.

Formål

Notatet skal vedlægges beslutningsforslag om at tiltræde den valgfrie protokol.

Vedrørende den valgfrie protokol

Den valgfri protokols forhistorie

Danmark har ratificeret FN's konvention af 13. december 2006 om rettigheder for personer med handicap, jf. bekendtgørelse nr. 35 af 15. september 2009. Til overvågning af gennemførelsen af konventionen er der i henhold til art. 34 i konventionen ultimo 2008 nedsat en komité vedrørende rettigheder for personer med handicap, over for hvilken staterne er underlagt rapporteringspligt, FNs Handicapkomité. Konventionen trådte i kraft i Danmark den 24. august 2009.

Danmark påtog sig ved ratifikationen af konventionen i 2009 en folkeretlig forpligtelse til at indrette sin lovgivning og sin administrative praksis således, at konventionens krav opfyldes. Danmark har endvidere forpligtet sig til hvert fjerde år at rapportere til komitéen.

Grønland har tiltrådt FNs konvention om rettigheder for personer med handicap den 27. november 2012.

Ratifikation af den valgfrie protokol

Ved ratifikation af den valgfri protokol anerkender Danmark komitéens kompetence til at modtage og behandle individuelle klager samt til at anerkende, at komitéen af egen drift kan foretage undersøgelser under særlige omstændigheder.

Den valgfri protokols indhold

Protokollen etablerer en adgang for enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner til at klage til komitéen over påståede krænkelse af konventionen og giver komitéen mulighed for at foretage undersøgelser på eget initiativ i forbindelse med mulige grove eller systematiske krænkelse af konventionen. De med protokollen etablerede procedurer vil kunne yde et bidrag til at virkeliggøre intentionerne bag konventionen, som det påhviler deltagerstaterne at gennemføre.

Komitéens kompetence til at modtage og behandle klager

Den valgfri protokol giver mulighed for, at komitéen i henhold til art. 34 i Handicap-konventionen kan modtage og behandle klager fra enkeltpersoner og grupper af enkeltpersoner, som påstår at være offer for en krænkelse af en eller flere bestemmelser i konventionen.

Klageadgangen omfatter alle rettigheder, som er indeholdt i konventionen. Det er en forudsætning for, at komitéen kan realitetsbehandle en klage, at en række klagebetingelser er opfyldt, herunder blandt andet at klagen ikke må være åbenbar grundløs eller utilstrækkeligt underbygget, og at alle nationale retsmidler er udtømt, jf. protokollens art. 2.

Hvis klagen antages til realitetsbehandling af komitéen, vil klagesagen ende med en udtalelse fra komitéen, hvor den underretter staten og klageren om sine eventuelle forslag og anbefalinger, jf. protokollens art. 5. Går udtalelsen på, at staten har handlet i strid med konventionen, opfordres staten til inden seks måneder skriftligt at orientere komitéen om, hvad der er foretaget for at leve op til udtalelsen, jf. komitéens procesreglement. Den individuelle klagemekanisme er bygget op på samme måde som de øvrige klagemekanismer, der kendes fra andre FN's menneskerettighedskonventioner.

Der er ikke tale om en retlig proces. Komitéen kan ikke med bindende virkning afgive fortolkninger af konventionen eller afgøre konkrete sager. Komitéen har heller ikke beføjelser til at gennemføre undersøgelser på en deltagende stats territorium uden statens konkrete samtykke eller til at fastsætte sanktioner mod en kontraherende part. Komitéens beføjelser er i individuelle klagesager således begrænset til at fremkomme med forslag og anbefalinger, jf. protokollens art. 5. Komitéen kan under behandlingen af en individuel klagesag fremkomme med henstillinger vedrørende foreløbige foranstaltninger, jf. protokollens art. 4.

Komitéens undersøgelsesprocedure

Protokollen etablerer med henblik på den effektive gennemførelse af konventionen også en undersøgelsesprocedure i lighed med den, som Danmark har anerkendt ved ratifikation af FN-konventionen af 10. december 1984 mod tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf samt FN-konventionen om afskaffelse af alle former for diskrimination mod kvinder af 18. december 1979.

Hvis komitéen modtager troværdig information om alvorlige eller systematiske overtrædelser, har komitéen således mulighed for at indlede en generel undersøgelse og i den forbindelse anmode en kontraherende part om at samarbejde, jf. protokollens art. 6. Undersøgelsen kan blandt andet omfatte besøg til den pågældende deltagerstat, men kun såfremt deltagerstaten måtte ønske at modtage besøg. Den indklagede stat er derefter forpligtet til at fremsende sine bemærkninger til komitéens opfattelse, herunder om eventuelle foranstaltninger truffet i medfør heraf indenfor en tidsfrist på seks måneder, jf. protokollens art. 6.

Komitéen har derefter mulighed for at bede den indklagede stat om at inkludere sin opfølgning på komitéens bemærkninger i afrapporteringerne, som alle medlemsstater er forpligtet til at indsende hvert 4. år i medfør af konventionens artikel 35, jf. protokollens art. 7.

Naalakkersuisuts behandling af komitéens udtalelser

Det bemærkes, at komitéens udtalelser ikke er retligt bindende, og at komitéen ikke har domstolslignende karakter. Naalakkersuisut vil derfor fra sag til sag tage stilling til, om den vil følge komitéens vejledende udtalelser. For at skabe den fornødne klarhed for de retsanvendende myndigheder vil Naalakkersuisuts beslutninger herom fremgå af hjemmesiden naalakkersuisut.gl. Denne procedure vil omfatte både de enkelte klagesager mod Grønland, Danmark og klagesager mod andre konventionsstater, hvis komitéen er fremkommet med en udtalelse, der har generel betydning for fortolkningen af konventionen.

Afsluttende bestemmelser

Forbehold over for protokollen, som er uforenelige med protokollens hensigt og formål, er ikke tilladt, jf. protokollens art. 14.

Enhver deltagerstat kan når som helst stille et ændringsforslag til protokollen og indsende det til De Forenede Nationers generalsekretær, jf. protokollens art. 15.

Enhver deltagerstat kan når som helst med 1 års varsel opsige protokollen ved en skriftlig meddelelse stilet til FN's generalsekretær, jf. protokollens art. 16.

De enkelte artikler

Artikel 1

En i protokollen deltagende stat (deltagerstat) anerkender, at komiteen for rettigheder for personer med handicap ("komiteen") har kompetence til at modtage og behandle henvendelser fra eller på vegne af enkeltpersoner eller grupper af enkeltpersoner undergivet dens jurisdiktion, som hævder at være ofre for denne deltagerstats krænkelse af konventionens bestemmelser.

Komiteen kan ikke modtage henvendelser, der vedrører en stat, som er deltager i konventionen, men ikke har tilsluttet sig denne protokol.

Bemærkninger til artikel 1:

Bestemmelsen forudsætter ikke konkrete tiltag fra parterne.

Artikel 2

Komiteen skal erklære en henvendelse uantagelig, når:

- henvendelsen er anonym,
- henvendelsen udgør et misbrug af retten til at foretage sådanne henvendelser eller er uforenelig med konventionens bestemmelser,
- den samme sag allerede er blevet behandlet af komiteen eller har været eller er genstand for behandling efter andre regler om international undersøgelse eller bilæggelse,
- alle retsmidler, der står til rådighed i hjemlandet, ikke er udtømte. Dette gælder dog ikke, hvor anvendelsen af retsmidlerne trækker urimeligt i langdrag, eller hvor det er usandsynligt, at de vil føre til en effektiv afhjælpning,
- den er åbenbart ugrundet eller ikke tilstrækkeligt underbygget, eller når de forhold, som er genstand for henvendelsen, fandt sted inden protokollens ikrafttræden for den pågældende deltagerstat, medmindre forholdene fortsatte efter den dato.

Bemærkninger til artikel 2:

Bestemmelsen forudsætter ikke konkrete tiltag fra parterne.

Artikel 3

Med forbehold for bestemmelserne i artikel 2 skal komiteen i fortrolighed gøre den pågældende deltagerstat bekendt med henvendelser fremsendt til den. Den modtagende stat fremsender inden seks måneder til komiteen en skriftlig redegørelse eller udtalelse til belysning af forholdet med angivelse af de eventuelle foranstaltninger, staten måtte have truffet.

Bemærkninger til artikel 3:

Bestemmelsen fastsætter en forpligtelse hos Naalakkersuisut til at fremsende en skriftlig redegørelse eller udtalelse til Handicapkomiteen inden seks måneder fra tidspunktet, Naalakkersuisut har modtaget henvendelse fra Handicapkomiteen.

Artikel 4

Komiteen kan på ethvert tidspunkt efter modtagelse af en henvendelse, og inden der træffes en afgørelse om sagens realitet, med begæring om hastebehandling fremsende en anmodning til den pågældende deltagerstat om, at deltagerstaten træffer sådanne foreløbige foranstaltninger, som måtte være nødvendige for at undgå en eventuel uoprettelig skade for ofret eller ofrene for den påståede krænkelse.

I tilfælde, komiteen udøver sit skøn efter stk. 1, indebærer dette ikke en afgørelse om antagelse af henvendelsen til realitetsbehandling eller om henvendelsens materielle indhold.

Bemærkninger til artikel 4:

Bestemmelsen fastsætter en handlepligt, når Handicapkomiteen fremsender anmodning herom, uanset om Handicapkomiteen har truffet afgørelse i den konkrete sag.

Artikel 5

Komiteen træder sammen for lukkede døre, når den behandler henvendelser i henhold til denne protokol. Efter behandling af en henvendelse fremsender komiteen sine eventuelle forslag og anbefalinger til den pågældende deltagerstat og til klageren.

Bemærkninger til artikel 5:

Bestemmelsen fastlægger procedure for Handicapkomiteen. Bestemmelsen forudsætter ikke konkrete tiltag hos Naalakkersuisut eller klageren.

Artikel 6

Hvis komiteen modtager pålidelige oplysninger, som indikerer, at en deltagerstat alvorligt eller systematisk krænker de i konventionen anførte rettigheder, skal komiteen opfordre den pågældende deltagerstat til at samarbejde ved undersøgelsen af oplysningerne og med henblik herpå at fremsende bemærkninger med hensyn til de pågældende oplysninger.

Idet komiteen tager hensyn til enhver bemærkning, som er afgivet af den pågældende deltagerstat, såvel som enhver anden relevant forhåndenværende oplysning, kan den udpege et eller flere af sine medlemmer til at foretage en undersøgelse og rapportere til komiteen herom omgående. Undersøgelsen kan, hvis det er berettiget, og deltagerstaten samtykker, omfatte et besøg til dens territorium.

Efter en gennemgang af resultatet af sådan en undersøgelse skal komiteen videresende disse resultater til den pågældende deltagerstat sammen med eventuelle bemærkninger og anbefalinger.

Den pågældende deltagerstat skal inden seks måneder efter modtagelsen af de resultater, kommentarer og anbefalinger, som komiteen har videresendt, fremsende sine bemærkninger til komiteen.

En sådan undersøgelse udføres i fortrolighed, og samarbejde med deltagerstaten skal søges på ethvert trin i sagen.

Bemærkninger til artikel 6:

Bestemmelsen fastsætter en forpligtelse for Naalakkersuisut til at fremsende sine bemærkninger til komiteen inden seks måneder efter modtagelse af materialer fra Handicapkomiteen

Artikel 7

Komiteen kan opfordre den pågældende deltagerstat til i sin rapport i medfør af konventionens artikel 35 at medtage enkeltheder om de eventuelle foranstaltninger, der er truffet som reaktion på en undersøgelse i medfør af protokollens artikel 6.

Komiteen kan om nødvendigt efter udløbet af den i artikel 6, stk. 4, anførte seks-måneders frist opfordre den pågældende deltagerstat til at underrette komiteen om de foranstaltninger, der er truffet som reaktion på en sådan undersøgelse.

Bemærkninger til artikel 7:

Bestemmelsen fastsætter en pligt for Naalakkersuisut til at underrette komiteen.

Artikel 8

Enhver deltagerstat kan ved undertegnelsen eller ratifikationen af denne protokol eller ved tiltrædelsen til den erklære, at den ikke anerkender komiteens kompetence i henhold til artikel 6 og 7.

Bemærkninger til artikel 8:

Bestemmelsen forudsætter ikke konkrete tiltag fra parterne.

Artikel 9

De Forenede Nationers generalsekretær skal være depositar for denne protokol.

Bemærkninger til artikel 9:

Ingen.

Artikel 10

Denne protokol kan undertegnes af alle stater og af organisationer for regional integration, der har undertegnet konventionen, i De Forenede Nationers hovedsæde i New York fra den 30. marts 2007.

Bemærkninger til artikel 10:

Ingen.

Artikel 11

Denne protokol skal undergives ratifikation af undertegnende og i denne protokol deltagende stater, som har ratificeret eller tiltrådt konventionen. Den skal formelt bekræftes af undertegnende og i denne protokol deltagende organisationer for regional integration, som formelt har bekræftet eller har tiltrådt konventionen. Den står åben for tiltrædelse af enhver stat eller organisation for regional integration, som har ratificeret, formelt har bekræftet eller har tiltrådt konventionen, og som ikke har undertegnet protokollen.

Bemærkninger til artikel 11:

Danmark har ratificeret denne frivillige protokol den 23. september 2014, med forbehold for Grønland.

Artikel 12

"Organisation for regional integration" betyder en organisation, som består af suveræne stater i en given region, og til hvilken dens medlemsstater har overført kompetence i forhold, der hører under konventionen og denne protokol. Sådanne organisationer skal i deres formelle bekræftelsesinstrument eller tiltrædelsesinstrument erklære, i hvilket omfang de har kompetence med hensyn til forhold, der hører under konventionen og denne protokol. Efterfølgende skal de underrette depositaren om enhver væsentlig ændring i omfanget af deres kompetence.

Henvisninger til "deltagerstater" i denne protokol finder anvendelse på sådanne organisationer inden for rammerne af deres kompetence.

Med henblik på artikel 13, stk. 1, og artikel 15, stk. 2, medregnes instrumenter deponeret af en organisation for regional integration ikke.

Organisationer for regional integration kan i forhold, der er omfattet af deres kompetence, udøve deres ret til at stemme ved mødet blandt deltagerstater med et antal stemmer svarende til det antal af deres medlemsstater, der deltager i denne protokol. En sådan organisation må ikke udøve sin ret til at stemme, hvis nogen af dens medlemsstater udøver deres ret, og omvendt.

Bemærkninger til artikel 12:

Grønland har ikke overført kompetence til en "organisation for regional integration" vedrørende forhold, der hører under den valgfrie protokol.

Artikel 13

Med forbehold for konventionens ikrafttræden træder denne protokol i kraft den 30. dag efter deponeringen af det 10. ratifikations- eller tiltrædelsesinstrument.

For enhver stat eller organisation for regional integration, der ratificerer, formelt bekræfter eller tiltræder denne protokol efter deponeringen af det 10. af sådanne instrumenter, træder protokollen i kraft på den 30. dag efter deponeringen af statens eller organisationens eget ratifikations-, formelle bekræftelses- eller tiltrædelsesinstrument.

Bemærkninger til artikel 13:

Ingen.

Artikel 14

Forbehold, som er uforenelige med protokollens hensigt og formål, kan ikke tillades.

Forbehold kan til enhver tid trækkes tilbage.

Bemærkninger til artikel 14:

Ingen.

Artikel 15

Enhver deltagerstat kan stille et ændringsforslag til protokollen og indsende det til De Forenede Nationers generalsekretær. Generalsekretæren skal sende ethvert ændringsforslag til deltagerstaterne med anmodning om, at disse meddeler, hvorvidt de ønsker, at deltagerstaterne indkaldes til et møde blandt deltagerstaterne med det formål at behandle og træffe beslutning om forslagene. Såfremt mindst en tredjedel af deltagerstaterne inden fire måneder efter datoen for en sådan udsendelse af ændringsforslag fremsætter ønske om et sådant møde, skal generalsekretæren indkalde til mødet i De Forenede Nationers regi. Enhver ændring, der vedtages med to tredjedele flertal af de deltagerstater, der er til stede og afgiver deres stemme, fremsendes af generalsekretæren til De Forenede Nationers generalforsamling til godkendelse og derefter til alle deltagerstater til antagelse.

En ændring, der er vedtaget og godkendt i overensstemmelse med stk. 1, træder i kraft den 30. dag, efter at antallet af deponerede godkendelsesinstrumenter har nået to tredjedele af antallet af deltagerstater på datoen for ændringens vedtagelse. Derefter træder ændringen i kraft for en deltagerstat på den 30. dag efter den dato, hvor den pågældende stat deponerer sit eget godkendelsesinstrument. En ændring er kun bindende for de deltagerstater, der har accepteret den.

Bemærkninger til artikel 15:

Ingen.

Artikel 16

En deltagerstat kan opsig denne protokol ved skriftlig meddelelse til De Forenede Nationers generalsekretær. Opsigelsen træder i kraft et år efter datoen for generalsekretærens modtagelse af meddelelsen.

Bemærkninger til artikel 16:

Ingen.

Artikel 17

Teksten til denne protokol skal foreligge i tilgængelige formater.

Bemærkninger til artikel 17:

Ingen.

Artikel 18

De arabiske, kinesiske, engelske, franske, russiske og spanske sprogudgaver af denne protokol har lige gyldighed.

Til bekræftelse heraf har de undertegnende befuldmægtigede, der af deres respektive regeringer er behørigt bemyndiget hertil, undertegnet denne protokol.

Bemærkninger til artikel 18:

Ingen.